

«Қирқ», «йил» деб ош бериш шариатда борми?

Шайх Мұҳаммад Содиқ Мұҳаммад Юсуф

11:01 / 27.05.2020 5341

Савол:

Биз тарафда бирон киши ўлса, майитни күмишдан олдин жанозага келган кишиларга 500 сүм, 1000 сүм, 3000 сүмдан пул беришади. Кейин 3-4 кундан сүнг «етти» деб қишлоққа ош беради. Яна «қирқ», «йил» деб ош беришади, шу ишлар шариатда борми? Ўша ошларга қатнашиб, еб-ичиш мүмкінми-йўқми?

Жавоб: Бисмиллаҳир Роҳманир Роҳийм

Майитни күмишдан олдин жанозага келғанларга пул бериш шариатда йўқ. Шунингдек, «етти», «йигирма», «қирқ» ва «йил» деб номланадиган маросимлар ҳам шариатда йўқ. Аммо ўлганнинг номидан, савобини унга бағишлиб садақа қилиш бор. Бунда кун саналмайди. Етимларнинг ризқига зарар етказилмайди. Тирикларни қийнаш даражасида бўлмайди. Бу каби садақалар мажбурий эмас. Ўзидан орттирганда, bemalol вақтида, бидъат-хурофотни аралаштиrmай, риёкорликдан қочиб ва иложи борича муҳтоjlарга фойда берадиган қилиб адо этилса яхши бўлади.

Шу билан бирга, вафот этгандарга аталган садақа албатта таом бўлиши шарт эмас. Муҳтоҷ мўмин-мусулмонларга қилинадиган ҳар бир ёрдам садақа бўлаверади.

Бу маънода «Шарҳи Ақийдати Таҳовия» китобида қуидагилар келган:

«Тирикларнинг дуо ва садақаларидан ўлганларга манфаат бордир».

Шарҳ: Аҳли сунна вал жамоа ўлганлар тирикларнинг амалларидан икки йўл билан манфаат олишларига иттифоқ қилганлар.

Биринчиси: Ўлган одам тириклигида қилган амалидан (яъни тириклик чоғида охирати учун қилган ишлари ўлганидан кейин ўзига манфаат етишига сабаб бўлади).

Иккинчиси: Мусулмонларнинг унинг ҳаққига қилган дуолари ва айтган истиғфорлари. Унинг номидан қилинган садақалари ва ҳажлари.

Баданий ибодатнинг савоби ўлганга етадими-йўқми, деган масалада ихтилоф бўлган. Баданий ибодат рўза, намоз, Қуръон қироати ва зикрга ўхшаган нарсалардан иборат.

Абу Ҳанифа, Аҳмад ибн Ҳанбал ва жумҳур (кўпчилик): «Баданий ибодат савоби ўлганга етади» деганлар.

Шофеъий мазҳаби уламолари ва Имом Молик етмайди, дейдилар.

Ўлганга ўзидан бошқанинг амали савоби етишига далил Қуръонда, Суннатда, Ижмоъда ва Қиёсда бордир:

Қуръондан далил:

«Улардан кейин келганлар: «Эй Роббимиз, бизни ва биздан олдин иймон билан ўтган биродарларимизни мағфират қилгин», дерлар» (Хашр сураси, 10-оят).

Аллоҳ таоло ушбу оятда ўзларидан олдин ўтган мўминларга мағфират сўраганларни мадҳ қилмоқда. Бу эса ўлганлар тирикларнинг истиғфоридан манфаат олишига далолат қиласи.

Суннатдан далил:

Усмон ибн Аффон розияллоҳу анхудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам ўлик дафн қилиниб бўлганидан кейин устида туриб: «Биродарингизга истиғфор айтинглар. Унга событлик сўранглар. Чунки у ҳозир сўроқ қилинади», дер эдилар».

Абу Довуд ривоят қилган.

Шунингдек, Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламдан қабрларни зиёрат қилган вақтда ўлганларга дуо қилиш ҳақида ҳадислар келган.

Абу Ҳурайра розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам мақбарага келдилар ва:

«Ассалому алайкум дора қавмим мўминийн. Ва инна иншааллоҳу бикум лаҳиқун», дедилар».

Аҳмад, Муслим, Абу Довуд ва Насорий ривоят қилишган.

Ижмоъдан далил:

Ислом умматининг эътиборли асосий қисми жам бўлиб, ўлганга жаноза намозидаги дуони далил қилиб, «Ўлган кимса тирикларнинг дуосидан манфаат олади», деганлар. Жаноза намозидаги дуолар маълум ва машҳурдир.

Қиёсдан далил:

Баданий ибодат бўлмиш дуо ўлганга манфаат берганидан кейин, рўза, намоз каби бошқа баданий ибодатлар ҳам манфаат бериши турган гап. Чунки орада фарқ йўқ. Бунинг устига, бошқа баданий ибодатлар ҳам манфаат бериши ҳақида хужжат ва далиллар бор.

«Зикр аҳлидан сўранг» китобидан